

GYVYBĖS GIJA

Po atokiausius kaimus riedanti biblioteka ant ratų – laukiama ir reikalinga

Sigitas KANIŠAUSKAS

Biblioteka ant ratų arba bibliobusas – jau daugiau nei ketvirtį amžiaus yra viena iš svarbiausių Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos „vizitinių kortelių“. Šiame kovo pradžioje į Pasvalį atriedėjo nauja, jau trečioji biblioteka ant ratų. Šį kartą – moderni, jauki, sukurta ant „Iveco“ markės krovininio automobilio bazės. Naujas bibliobusas įsigytas Mariaus Katiliškio viešajai bibliotekai kartu su partneriais iš Latvijos vykdant tarptautinį projektą „Socialiai atsakingų bibliotekų tinklas pažeidžiamų grupių asmenims“.

Apie Pasvalio rajono savivaldybės keliais riedančio ir nuošaliausius kaimus pasiekiančio bibliobuso paskirtį, teikiamas paslaugas kalbėjoms su Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos direktore Danguole Abazoriuvienė bei Namišių seniūnijos seniūno pavaduotoja, Manikūnų krašto bendruomenės pirmininke Justina Špokiene.

Tęsiamą bibliotekos mobilių paslaugų tradiciją

Pradėdama pokalbį apie bibliobuso misiją šiuolaikiniame sparčiai besikeičiančiame informacinių technologijų amžiuje, Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos vadovė D. Abazoriuvienė priminė, kad pirmasis bibliobusas po rajono kaimus pradėjo riedėti 1999 m. gegužės pradžioje. Vazinėjančia biblioteka tapo norvegų dovanotas senas „Scania“ markės autobusas. Po kelerių metų jį pakeitė taip pat iš norvegų, kaip labdara, gautas „Volvo“ autobusas. Abu dideli seni autobusai į mobiliąsias bibliotekas buvo pertvarkyti savomis jėgomis, be tokia veikla užsiimančios įmonės pagalbos. Antrojo bibliobuso kelionės baigėsi prieš ketverius metus, 2022 m.

„Siekdami, kad bibliotekos mobiliųjų paslaugų būtų kuo daugiau

Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos direktorė Danguolė Abazoriuvienė kviečia užsukti į naują bibliobusą.

ir jos galėtų tęstis, nusprendėme sukurti minėtą tarptautinį projektą „Socialiai atsakingų bibliotekų tinklas pažeidžiamų grupių asmenims“, – pasakojo Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos direktorė D. Abazoriuvienė. Projekto partneriais tapo VŠĮ „Mokymų sinergija“, Latvijos Augšdauguvos ir Jelgavos savivaldybės.

Į atokiausius kaimus atriedantis bibliobusas skirtas visiems žmonėms, tačiau ypač jis reikalingas vyresnio amžiaus vienišiams gyventojams, asmenims su negalia, vaikams. Direktorė D. Abazoriuvienė taip pat atkreipė dėmesį, kad šiuolaikinė moderni mobilioji biblioteka padeda spręsti užimtumo, įsitraukimo į darbo rinką, socialinės integracijos ir mokymosi problemas. Tarptautinis projektas finansuotas Europos Sąjungos ir pačių partnerių lėšomis.

Laikmetis diktuoja poreikius

Mobilioji biblioteka reikalinga ne vien tik dėl prastėjančios demografinės situacijos, kai atokiuose kaimuose lieka gyventi daugiausia senyvo amžiaus, vieniši asmenys.

Bibliotekos direktorė D. Abazoriuvienė priminė, kad Savivaldybės taryba 2025 m. vasarą patvirtino

bibliotekų veiklos ir tinklo optimizavimo programą. Sparčiai prastėjant demografinė padėčiai teko atsisakyti trijų bibliotekos padalinių kaimuose. Kraštuose biblioteka duris užvėrė nuo 2026 m. sausio 1 d., Dagiuose biblioteka veiklą nutrauks nuo 2027 m. sausio 1 d., o Deglėnuose – nuo rugsėjo 1-osios.

Bibliotekos, kaip nedidelio kultūros židinio praradimas kaimui yra skaudus įvykis. Turbūt visuose mažuose kaimuose surastume bent po kelis ištikimus knygos gerbėjus. Tad į atokiausias vietas atriedanti moderni biblioteka ant ratų yra tarsi alternatyva uždarytai stacionariai bibliotekai.

Pasiekti kiekvieną skaitytoją, bibliotekos teikiamų kitų paslaugų gavėją taip pat įpareigoja prieš penkerius metus priimtas „Bibliotekų prieinamumo manifestas“. Juo bibliotekos pasižadėjo pritaikyti esamas kultūrinės, edukacinės ir informacinės paslaugas įvairių asmeninių reikmių turintiems vartotojams, nuolat kurti ryšį su vietos bendruomenėmis, vadovaujantis principu „Nieko apie neįgaliuosius – be neįgaliųjų!“, į bibliotekos veiklą planavimą, paslaugų vertinimą įtraukti žmones, turinčius negalią ar kitų individualių reikmių.

Bibliotekoje ant ratų – ne vien tik knygos

Naujasis „Iveco“ markės bibliobusas nėra iš tolo nepanašus į du buvusiuosius. Ne tik dėl dydžio, įvairių techninių parametrų ir išskirtinio dizaino. Šiame kovo savo kelionę pradėjusi biblioteka ant ratų yra žemagrindinė. Tai užtikrina patogų ir greitą įlipimą bei išlipimą vyresnio amžiaus žmonėms, tėvams su vaikais, žmonėms su negalia. Žmonės su negalia į bibliobusą gali patekti sukonstruotu specialiu keltuviu. Pagal bibliotekos pateiktus brėžinius bibliobuso kėbulą sukonstravo MB „Autokonvert“.

Be abejo, knygos bibliobuse užima pagrindinę vietą ir spausdintam žodžiui skirta nemažai lentynų. Tačiau šiuolaikinė, moderni biblioteka

neįsivaizduojama be daugelio kitų svarbių dalykų, pirmiausia interneto. Viena iš didžiausių naujo bibliobuso naujovių – sensorinė skaitykla su profesinio orientavimo punktu.

Bibliobusas Pušaloto miestelio vasaros šventėje.

Mobiliojoje bibliotekoje įrengta šešių vietų mokymų klasė. Yra didelis ekranas, kuriame reklamuojama projekto metu sukurta speciali virtuali mokymosi platforma su tūkstančio vienetų knygų, leidinių sąrašais, garso įrašais lietuvių ir latvių kalbomis.

Bibliobuso lentynose – įvairių knygų pasiūla.

Tuo tarpu jauniems lankytojams bene didžiausią įspūdį palieka virtualios realybės akiniai ir pojūtis, kad bibliobuse galima jaustis kaip namuose.

Naujasis bibliobusas važinėja į kaimus pagal iš anksto suderintą maršrutą, kuris, beje, keičiasi pri-

klausomai nuo žmonių poreikio. Apie juos sužinoma ne tik į kaimą nuvažiavus mobiliąjai bibliotekai, bet ir nuolat bendradarbiaujant su vietos bendruomenėmis. „Mes visada mėnesio pabaigoje bendruomenės informuojame, kada ir į kokius kaimus atvažiuos bibliobusas“, – kalbėjo direktorė D. Abazoriuvienė.

Originaliu dizainu papuoštą mobiliąją biblioteką dažnai galima išvysti miestelių ir kaimų šventėse, prie mokyklų bei vaikų dienos centrų. Į nedidelį bibliobusą įlipę žmonės dažnai nustebdavo sužinoję, kad čia galima ne tik knygų ir žurnalų paskaityti. Taigi, mobilioji biblioteka sėkmingai atlieka ir švietišką misiją – įvairių socialinių ir amžiaus grupių gyventojams pristato teikiamas paslaugas.

Paslaugas turėtų populiarinti ir bendruomenės

Kalbinta Namišių seniūnijos seniūno pavaduotoja, Manikūnų krašto bendruomenės pirmininkė Justina Špokienė tvirtino neabejojanti bibliobuso reikalingumu. Pirmiausia gyvenantiems kaimuose, kuriuose nebėra ar išvis nėra buvę bibliotekos. Manikūnuose taip pat nėra tokio kultūros židinio, tad bibliobusas, anot

pašnekovės, ypač laukiamas. Šiame kaime gyvena žmonių, kurie savo gyvenimo neįsivaizduoja be knygos. „Dabar labai populiaru yra iš rankų į rankas keliaujanti šviesaus atminimo kraštiečio Kazimiero Pūro prisiminimų knyga „Margo gyvenimo paveikslėliai“, – apie pastarojo meto skaitytojų poreikius pasakojo J. Špokienė. Nors netoli Manikūnų įsikūrusiuose Namišiuose biblioteka veikia, tačiau ją pasiekti pagyvenusiems žmonėms yra sunku.

Veikli Manikūnų krašto bendruomenės vadovė įsitikinusi, kad pačių bendruomenių aktyviausi nariai turėtų prisidėti populiarinant senyvo amžiaus žmonėms bibliobuso teikiamas paslaugas. Juolab kad bibliobusu atvykstančios Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos darbuotojas paaiškina, kaip galima, pavyzdžiui, vietoje internetu susimokėti mokesčius, parašyti elektroninį laišką, susirasti reikalingą informaciją.

Aidos GARASTAITĖS nuotr.
MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Mobiliojoje bibliotekoje galima rasti įvairių veiklų pagal poreikius.

Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos feisbuko paskyros nuotr.